AMATEKA Y'ITORERO RYA GIKRISTO

NSENGUMUREMYI ANANIE

IRIBURIRO

Kuva itorero rivutse, ku munsi wa pentekositi, kugeza uyu munsi ryanyuze mu bihe bitandukanye, ingorane no mu ntambara zitarizimwe ndetse zajyaga kurihitana iyo ritaba ryaravuye ku Mana.

Zimwe muri izo ntambara zari zishingiye ku myizerere, izindi ku miyoborere, hakaba n'itotezwa bakorerwaga n'abanzi b'umusaraba.

UBUYOBE N'INTAMBARA ZISHINGIYE KU MYIZERERE

- !kinyejana cya mbere
- Ubutumwa bwaremye itorero ni "Kristo wazutse", abantu bararikirwaga kumwakira n'umwami n'umukiza wabo.
- Bidatinze abantu bavumbukana inyigisho zarwihereranwa zabwiraga abantu ko nibadakebwa ijuru ritazabakingukira (Ibyakozwe 15).
- Abandi baza bababwirako agakiza kadashiniye kuri Kristo ko ahubwo gashingiye ku Kumenya, kumenya ijambo rirema kandi rikabeshaho (Gnosis-Logos). Abo kandi bavugaga ko Imana nyakuri(nyamwuka) itabasha kurema ibintu bigaragara.

- Bityo bakavugako ibintu bigaragara byaremwe n'imana bitaga Demiurge. Ibyo byatumye bigisha abantu ko Yesu niba yari Imana koko, umubiri bamubonanye utari umubiri nyakuri ko ahubwo wari baringa. Bavugagako ibifatika, ibigaragara byose ari bibi naho ibidafatika bikaba aribyo byiza.
 - Aba bari mubo Yohani yarwnanyije agira ati uvugako Yesu Atari afite inyama n'amaraso ari umubeshyi... kandi ati mbere na mbere hariho Jambo.

- Ikinyejana cya kabili n'icya gatatu
- Bitewe n'itotezwa ritoroshye ryakorerwga bakristo nta gihe bigeze bagira cyo kwicara ngo batekereze kandi bajye impaka kubijyanye n'ibyo bizera,
- Gusa uko habonekaga agahenge wasanga itorero ricitsemo ibice bitewe n'impaka zishingiye kukongera kwakira mu itorero ababaye ibigwari bakihakana umwami wabo bitewe no gutinya kugirirwa nabi.
- Bamwe bifuzaga itorero rigizwe n'intungane gusa, abandi bagashaka kwakira ibyo bigwari ntayandi mananiza, abandi bati bagomba kubanza kwigishwa kugirango bongere kwemerwa mu itorero.

- Ikinyejana cya Kane n'icya gatanu
- Ibi binyejana byaranzwe no gushyirwa kw'ibere n'ubuyobozi bwa leta, bityo abantu benshi abihannye n'abaje uko bakabaye binjira mu itorero,
- Iyo nkundura yinjije imihango n'imyizerere ya gipagani mu itorero: guha icyubahiro kidasanzwe ibisigazwa by'ibikoresho by'abo bitaga abatagatifu ndetse n'ibisigazwa byabo, ibyo kubiyambaza, ibyo kwizihiza Noheli n'ibindi...
- Ibyo byatumye bamwe bahungira ubwo buyobe ahantu hadatuwe kugirango bibereho imibereho itanduzwa n'ibyo babonaga. Iyo niyo yabaye intango ya za monastere.

- Impaka zikomeye zabaye muri 325 NK mu nama y'Iniseya, aho uwitwa Arius yari ahanganye n'intumwa za Papa, ku ngingo yo kumenya Yesu uwo ari we. Ni nde kandi ni umwana wa nde? Uyu Arius yavugagako Yesu atari Imana kuko kugirango Imana ibe Imana itagomaba kugira itangiliro n'iherezo
- Izi mpaka zatumye itorero rishyiraho icyo bise indangakwemera
- Impaka zishingiye ku kumenya Mwuka wera nazo zahise zikurikiraho, aho agtsiko bitaga"Abi Makedoniya"baje bigishako Mwuka wera atanganya ubushobozi n'ububasha n'Imana Data ndetse na Kristo. Byatumye muri 381NK mu nama y'I Constatinople ya I, ya ndangakwemera yo ngera kuvugururwa.

- Na none Uwitwa Nosterius wari umukuru w'I torero rya Antiyokiya akaza no kuba patriarch wa Constatinople (428-435), yatandukanije ubumuntu n'ubumana bya Kristo. Byatumye asanaho agabanyamo Kristo abantu ba bili. Kristo we ubwe ntiyabyawe, ati uwabyawe ni Yesu. Ati bityo Mariya ntagomba kjwitwa nyina w'Imana.
- Yesu nk'umuntu niwe wagombaga kuvuka, akababazwa, agapfa. Ibyo byatumye ibikorwa bimwe byitirirwa Yesu, ibindi Kristo. Ibyo ntahandi byari kuganisha uretse kuguhinyura agaciro k'umurimo wa Yesu Kristo wo gucungura umuntu.
- Ibi byatumye na none indangakwemera yongera kuvugururwa mu nama yabereya mu Efeso muri 431 NK kugirango bahamye kandi bashimangire ubumana n'ubumuntu bya Yesu Krisitu.

- Nanone uwitwa Eutyches yavuzeko n'ubwo Yesu yari Iman akaba n'umuntu, yari afite kamere y'ubumana gusa. Ko umubili bamubonanaga Atari umubili nyakuri. Inama yo muri 451NK I kalisedoni yemezako Yesu yari afite kamere y'ubumana na kamere y'ubumuntu kandi ko izo kamere zombie zitigeze zibangamirana muri we.
- Abandi batekerejeko Yesu nubwo yari afite kamere y'ubumuntu Atari atuwemo núbushake bwa muntu ahubwo ubushake bw'Imana nibwo bwari muri we. Ibi nabyo bya rwanijwe n'inama yi Constantinople yo muri 680NK.

- Nanone impaka zikomeye zaranze ibi binyejana zarizishingi kuri iki kibazo: Umuntu agera ku gakiza ate?
- Pelage umumuwane w'umwongeza waje agira ati: 1) umuntu ntacyaha cy'inkomoko agira yokojwe na Adamu, Icyaha si ikosa rya kamere ahubwo kiva ku bushake, 2)Umuntu wese yaremwe nka Adamu, afite uburenganzira busesuye bwo guhitamo gukora icyiza cyangwa ikibi. Bityo ubuzima buzira icyaha burashoboka, bityo umuntu abasha kwikiza ubwo ahitamo gukora imirimo myiza, 3) kubatiza impinja ntacyo bivuze ku ntawe uvukana icyaha cy'inkomoko. Impinja ni abziranenge.4)Nubwo agakizagashoboka katagombeye amategeko, ubutumwa bwiza ndetse n'Ubuntu bw'Imana, byoroshya inzira yo kugera ku gakiza,

- Uwitwa Augustine yaje arwanya iyo myumvire ya Pelage avugako: 1)Umuntu yaremwe mu ishusho y'Imana, afite uburenganzira bwo kwihitiramo aho yerekeza. Gucumura kwa Adamu kwatumye atakaza ayo mahirwe maze abyokoza abamukomotseho bose bidaturutse ku rwiganwa ahubwo bije nk'umurage. Bityo bose bafite icyaha cy'inkomoko, ndetse n'impinja
- 2) Kugwa kwa Adamu kwatumye umuntu atakaza uburenganzira bwo guhitamo kubijyanye n'agakiza, bityo kaboneka ku bw'Ubuntu bw'Imna gusa,

- 3) Ati bityo impinja zigomba kubatizwa kuko zifite icyaha cy'inkomoko zirazmutse zipfuye zitabatijwe ntaho zahungira umujinya w'Imana,ati icyaha cy'inkomoko gikurwaho n'umubatizo ariko kamere y'icyaha nanyuma y'umubatizo igakomeza kubaho.
- 4) Agakiza kava ku buntu no kwizera. Kandi kwizera nako kuva kubuntu, bityo abrimbuka n'abakizwa bose bagenwa n'Imana,

Iyi myumvire ya Augustine muri rusange niyo yakiriwe na Kiliziya maze ibya Pelage bya maganwa n'inama ya Efeso yo muri 431.